

จุดจุดด

■ คำคุณ สัทธิสมาณ

เมื่อเกิดวิกฤตเศรษฐกิจขึ้นทั่วโลก และทุกประเทศต่างประสบความยากลำบากด้วยกัน แต่ระยะเวลาการฟื้นตัวแตกต่างกัน บางประเทศไม่ฟื้นตัวเลยก็มี นอกเหนือไปจากความสามรถและยุทธศาสตร์ของผู้นำประเทศแล้ว กล่าวได้ว่าปัจจัยสำคัญที่สุดยังมีอีกหนึ่ง

ประเทศไหนผ่าน "การปฏิรูปการเมือง" หรือยัง ?

ตัวอย่างที่มีมาเปรียบเทียบกัน จากวิกฤติเศรษฐกิจครั้งล่าสุดของโลกเมื่อ 5 ปีก่อน เห็นจะเป็น อาร์เจนตินา กับเกาหลีใต้

เกาหลีใต้ในความรับรู้ของคนไทย เคยตกอยู่ภายใต้การปกครองระบอบเผด็จการทหารเปิดเสรีจนภายหลังได้ในความสัมพันธ์ของกันเอง เคยตกอยู่ภายใต้การปกครองระบอบเผด็จการทหารเปิดเสรีจนภายหลังได้ ในความสัมพันธ์ของกันเอง เคยตกอยู่ภายใต้การปกครองระบอบเผด็จการทหารเปิดเสรีจนภายหลังได้ ในความสัมพันธ์ของกันเอง เคยตกอยู่ภายใต้การปกครองระบอบเผด็จการทหารเปิดเสรีจนภายหลังได้

การปฏิรูปการเมืองเกาหลีใต้ด้วย "กฎหมายฟอกเงิน" ที่ตราขึ้นบังคับใช้ในสมัยประธานาธิบดีคิมยังซ็อม ปีค.ศ. 1993

Presidential Decree, 12 August 1993
เทียบระยะเวลากับประเทศไทยแล้ว เป็นเวลาเพียง 1 ปี ก่อนที่สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) จะแต่งตั้งคณะอนุกรรมการขึ้นมาชุดหนึ่งเพื่อยกร่างกฎหมายฟอกเงิน

สาเหตุร่วมกันของทั้ง 2 ประเทศ คือเป็นไปตามแรงผลักดันจากสหรัฐอเมริกาและประเทศตะวันตก จุดแตกต่างกันระหว่างเกาหลีใต้กับประเทศไทย คือ การปฏิรูปการเมือง เมื่อปีค.ศ. 1993 นั้น เกาหลีใต้ผ่านการปฏิรูปการเมืองขึ้นด้วยหลายปีแล้ว ประธานาธิบดีโรห์แทวู ซึ่งครองบัลลังก์ก่อนประธานาธิบดีคิมยังซ็อม ดำเนินการปฏิรูปการเมืองด้วยมาตรการต่างๆ ประสานกัน หรือพูดง่าย ๆ ว่าจัดโครงสร้างสถาบันการเมืองใหม่หมด

กฎหมายฟอกเงิน ต้องมาที่หลังการปฏิรูปการเมือง

- แยกอำนาจบริหารออกจากอำนาจนิติบัญญัติ
- สร้างระบบรัฐบาลท้องถิ่น (Local Government)
- สร้างระบบความเป็นอิสระของท้องถิ่นในการจัดการศึกษา

- เปิดเสรีภาพในสหภาพ
- ใช้ระบบเลือกตั้งแบบเขตเดียวคนเดียว ผสมผสานกับระบบสัดส่วน ในการเลือกตั้งทุกระดับ ภายใต้การจัดการขององค์การอิสระ CEMC : Central Election Management Committee ที่มีฐานะสูงเทียบเท่ารัฐบาล รัฐสภา ศาลยุติธรรม และศาลรัฐธรรมนูญ จนเมื่อรวมกันเป็น 5 สถาบันสูงสุดของชาติ

แต่ประเทศไทยเมื่อเดือนพฤษภาคมปี 2537 คำว่า "การปฏิรูปการเมือง" ยิ่งใหญ่มาก ควางเค็ดจัดโครงสร้างทางการเมืองใหม่หมดทั้งถูกจุดประกายขึ้นจากท่าอากาศยานอิมร จันทรสมบูรณ์ ในบทความชุด "Constitutionalism : ทางออกของประเทศไทย" และท่าอากาศยานขอประท้วง ระส่ำระสายผล ทว่ายังไม่ได้รับความสนใจอย่างจริงจังจากรัฐบาลและประชาชนน้อยมาก

การร่างรัฐธรรมนูญฟอกเงินของประเทศไทย จึงไม่เกี่ยวข้องกับปฏิรูปการเมืองเลย แตกต่างจากเกาหลีใต้ที่ถือว่าเป็นขั้นตอนสุดท้ายของการปฏิรูปการเมือง !

ผลที่ได้ย่อมจะแตกต่างกัน กฎหมายฟอกเงินเป็นอาวุธอันทรงประสิทธิภาพของฝ่ายบริหาร เพราะเป็นข้อยกเว้นกับหลักเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญหลายประการ ให้อำนาจฝ่ายบริหารจำกัดเสรีภาพของประชาชน ไม่ว่าจะเป็นเสรีภาพในเคหสถาน-รัฐธรรมนูญมาตรา 35 ถูกยกเว้นโดยกฎหมายฟอกเงินมาตรา 38 (3), เสรีภาพในการสื่อสารถึงกัน-รัฐธรรมนูญมาตรา 37 ถูกยกเว้น

โดยกฎหมายฟอกเงินมาตรา 46. และเสรีภาพของบุคคลในทางทรัพย์สิน รัฐธรรมนูญมาตรา 48 ถูกยกเว้นโดยกฎหมายฟอกเงินมาตรา 48 ขึ้นอยู่กับว่าฝ่ายบริหารจะนำไปใช้อย่างไร

ถึงที่สุดก็ขึ้นอยู่กับนักการเมืองผู้ใช้อำนาจแทนประชาชนนั้น จะก้าวสู่อำนาจอย่างชอบธรรมขนาดไหน ?

และมี "จิตสำนึก" ในการใช้อำนาจอย่างไร ? เพราะระลอกการล่าคดีทางนิติศาสตร์ของกฎหมายฟอกเงินนั้นมีลักษณะเป็นกฎหมายอาญามหาชน แตกต่างไปจากหลักทั่วไปของกฎหมายอาญากฎหมายอาญานั้น การกล่าวโทษ การพิจารณาไปจนถึงขึ้นพิพากษาและกำหนดโทษ ใช้หลักองค์ประกอบการกระทำผิด - เจตนากระทำผิด แต่กฎหมายฟอกเงินให้ใช้หลักความล้มทรนสมคบ (Conspiracy) เข้ามาเสริม

และในสหรัฐอเมริกา มีหลักการใช้พยานหลักฐานเพื่อลงโทษตามกฎหมายนี้ เป็น Overt Act ที่พอจะแปลได้ว่า "เป็นที่ยอมรับเปิดเผยชัดเจน" หรือ "การกระทำที่ปรากฏภายนอก" หมายความว่า ในขั้นตอนการกระทำความคิดที่แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ คิด, คบลงใจ, ตระเตรียมการ และลงมือ หลักกฎหมายอาญาทั่วไปจะเอาโทษได้ก็ต่อเมื่อถึงขั้นตอน "ลงมือ" ยกเว้นความคิดเพียงไม่ก่ออย่างเท่านั้นเอาโทษได้ตั้งแต่ขั้นตอน "ตระเตรียมการ" อาทิ ความผิดฐานวางเพลิงเผาทรัพย์สิน และความผิดต่อความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรในบางกรณี แต่สำหรับกฎหมายฟอกเงินที่ยึดหลักกฎหมายอาญามหาชนนั้น สามารถเอาโทษได้ตั้งแต่ขั้นตอน "คบลงใจ" ขอแต่เพียงมีหลักฐานเข้าทำขององค์ประกอบ Overt Act เท่านั้นเป็นพอ

หลักความผิดฐานสมคบ หรือ Conspiracy ที่ว่านี้เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้

กฎหมาย ทั้งในส่วนที่เกี่ยวกับสารบัญญัติ และวิธีสบัญญัติ ในต่างประเทศบางประเทศนับว่ามีกับได้ "รับการขนานนามว่าเป็น Prosecutor's Darling (ขวัญใจอัยการ) หรือ Prosecutor's Arsenal (ปืนใหญ่พิชิตอาชญากรรมของอัยการ) นั่นทีเดียว

เหยื่อของกฎหมายฟอกเงินในประเทศไทย นอกจากจะคือชายเสกพิศแล้ว ยังเวียนกันไม่ขาด

การเริ่มใช้เป็นอาวุธที่ไม่ตรวจสอบคดีคอร์รัปชันอาจต้องหยุดชะงัก บัญญัติที่เกิดขึ้น 2 สัปดาห์ก่อน ทำให้อนาคตของตัวกฎหมายไม่แน่นอน

แต่สำหรับในเกาหลีใต้ นั้น ประธานาธิบดีโรห์แทวู ผู้นำการปฏิรูปการเมืองคนแรก ก็มียี่ห้อของกฎหมายฟอกเงิน เช่นเดียวกับประธานาธิบดีคิมยังซ็อม ประธานาธิบดีคนต่อมา ที่เป็นผู้ตรา Presidential Decree, 12 August 1993 เอง

เพราะเมื่อการปฏิรูปการเมืองสัมฤทธิ์ผล ระบอบการเมืองและระบบการบริหารจัดการรัฐ จะเป็นอิสระอยู่เหนือการกระทำของบุคคล มีชีวิต และสามารถขับเคลื่อนไปได้เอง แม้แต่ผู้ให้กำเนิด หากในอดีตมีพฤติกรรมการไม่ถูกต้องตามกฎหมายใหม่ ไม่ว่าจะโดยเจตนาดี หรือเจตนาชั่ว ย่อมต้องถูกลงโทษ

คือผลลัพธ์แห่งการปฏิรูปการเมืองที่สำเร็จแล้วในเกาหลีใต้ ประเทศไทยแม้จะมีรัฐธรรมนูญ 2540 ใช้บังคับ แต่ไม่อาจกล่าวได้ว่ามีการปฏิรูปการเมืองสำเร็จบริบูรณ์ และวิภของกฎหมายฟอกเงินมาจากเส้นทางอีกเส้นทางหนึ่ง กฎหมายฟอกเงินจึงมีโอกาสสูงที่จะถูกใช้เป็นเครื่องมือในการรักษาอำนาจทางการเมืองของฝ่ายบริหาร !